

crkva u svijetu

EKUMENIZAM

EKUMENIZAM PAPE IVANA PAVLA II. U 1984. GODINI

Ratko Perić

Godina 1984. bila je u ekumenskom pogledu vrlo plodna u govorima, susretima, gestama i nauci pape Ivana Pavla II. Gotovo svakoga tjedna ponekad više puta u jednome danu,* Sveti je Otac zahvaćao i osjećao ekumenski problem kao užareno željezo koje valja kovati dok je vruće. Isusov poziv i molitvu za jedinstvo vjernika i za svjedočanstvo drugima da povjeruju (usp. Iv 17, 21), Rimski je biskup doživljavao kao hitan i bitan zadatak svoje prvosvećeničke službe u Katoličkoj Crkvi i u kršćanskom svijetu. Iznosimo, sažeto, glavne misli i pomake u nastojanju i naučavanju najodgovornije osobe u Crkvi s obzirom na ekumenizam (za god. 1983, usp. CUS, 4/84, 380—389).

1. VJERNICIMA na Trgu sv. Petra, 15. I. nakon *Angelusa*, Sveti Otac spominje *Molitveni tjedan za jedinstvo* (18.—25. I.) ističući da je križ Gospodnji onaj koji poziva na sjedinjenje. Krist je umro da raspršene sinove Božje skupi u jedno. Zato Papa žarko zove sve katolike da se mole i da svoje prošnje ujedineju s molitvama drugih kršćana, kako bi nam zajednički Otac i Gospodin udijelio milost da ga slavimo jednim glasom i jednim srcem.

2. U GENERALNOJ AUDIJENCIJI, 18. I, potiče vjernike da uđu svim bićem svojim u molitvu za jedinstvo. Bog će sigurno uslišiti naše sazive koji su produženje Isusove molitve i udijeliti dar jedinstva na način i u vrijeme koje je samo njemu poznato. Osvrće se na glavnu temu *Molitvenog tjedna*: »Pozvani u jedinstvo po križu našega Gospodina«. Križ je razlog žalosti i ujedno radosti, znak one sablazni koja je za nas vjernike slava. Križ nam je u životu potvrda da smo na pravom putu. Grijesi i ljudske pogreške pokušale su raniti mistično Tijelo Kristovo. Za pogreške prošlosti ne može se optuživati nijedna osoba danas. Ali ako svojim stavovima, djelima ili propustima ovjekovječujemo podjele ili stavljamo zapreke na putu pomirenja, postajemo na neki način krivci u produženju rana na tijelu kršćanstva. Krist nas poziva na poslušnost i obraćenje da nosimo križ zajedno s njim. Papa dodaje da je Gospina uloga u jedinstvu kršćana vrlo značajna, jer je ona bila nazočna i dje-latna upravo pokraj onoga križa po kojem je Krist otkupio svijet.

* Članak je izrađen prema službenom glasilu Tajništva za promicanje jedinstva kršćana, u Rimu, *Information Service* (engl. izdanje), *Pope John Paul II and Ecumenism*, br. 54/84, str. 1—14; 55/84, str. 35—66; 56/84, str. 83—93.

3. STUDENTIMA rimskog zavoda *Capranica*, 21. I, uzimajući upravo Molitveni tjedan kao početnu točku svoga nagovora, Papa je preporučio da budu marljivi i ustrajni u proučavanju istine koju je Krist objavio i koju naučava crkveno Učiteljstvo, te da u isto vrijeme rade na osobnom posvećenju suosjećajući s Crkvom i proživljavajući njezinu katoličnost.

4. ŽUPLJANIMA župe sv. Rite u Rimu, 22. I, naglasio je da Krist nije razdijeljen (1 Kor 1, 13), ali kroz stoljeća razne su nesloge i razdiobe nesretno razdirale kršćansko jedinstvo proizvodeći tjeskobu i sablazan čak i kod nevjernika i šteteći širenju Evanđelja. Mi najviše možemo pomoći ponovnoj uspostavi potpunog jedinstva osobnim obraćenjem srca, prihvaćajući Kristov križ i svoje svakodnevne križeve.

5. U GENERALNOJ AUDIJENCIJI, 25. I, napose je osokolio mlade »fokolarine« koji su se tih dana bili okupili na kongresu da razmišljaju o temi: »Isus raspeti i napušteni — ključ jedinstva duša s Bogom«. Potom se obratio nazočnim bolesnicima moleći ih da svoje patnje prikazuju kako bi nam Bog dao radost da bude jedno stado pod jednim Pastirom.

6. VJERNICIMA u bazilici sv. Pavla, na kraju Molitvenog tjedna, 25. I, održao je homiliju u kojoj je podsjetio da je upravo u toj crkvi prije 25 godina rečeno da je podijeljenost grešno stanje, ali da se ipak time nije uništilo duboko jedinstvo koje je proizvela milost među kršćanima. Jedinstvo je dar od Boga. Ono uključuje oprostjenje grijeha, očišćenje srdaca, zajedništvo s božanskim životom. Katolička Crkva podržava ne samo teološke kontakte s Eku­menskim vijećem Crkava, nego i Sveta Stolica ima svoje predstavnike u Mješovitom odboru koji radi na organiziranju konkretne pomoći i suradnje u svijetu, kako bi jedinstvo bilo doista potpuno.

7. PREDSTAVNIKE Istočnih Katoličkih Crkava, 5. II, Papa je podsjetio da te Crkve po koncilskoj nauci i smjernicama imaju također ulogu i zadaću da svojim primjerom, vjernošću i radom pripomognu zbliženju, osobito istočnih nekatalika i Katoličke Crkve, da bismo doživjeli onu svetopisamsku: Kako je lijepo i ugodno kad braća žive zajedno!

8. U APOSTOLSKOM PISMU *Spasonosna patnja (Salvifici doloris)*, 11. II, Rimski se biskup obraća onima koji pate a vjeruju u Krista, posebno onima koji trpe zbog vjere u Krista koji je raspet i uskrsnuo, želeći da prikazivanje njihovih patnja pospeši ispunjenje Spasiteljeve molitve da svi budu jedno.

9. STUDENTIMA iz Bossey (Švicarska), 16. II, u svome srdačnom pozdravu napominje da se danas čini kako su sile razjedinjenja jače od onih koje teže za sjedinjenjem. Ali kršćani bi morali biti vidljivi znak volje Božje za mir i jedinstvo u ljudskoj obitelji.

10. VJERNICIMA u crkvi sv. Nikole u Bariju, 26. II, Papa je osobito istaknuo činjenicu da je njihov sveti Zaštitnik svetac Opće Crkve, kojemu se jednako obraća i Istok i Zapad, i katolici i pravoslavni, napose danas kad su porasla ekumenska nastojanja u kršćanskom svijetu.

11. NAZOČNOM MNOŠTVU prije *Angelusa* u Bariju, 26. II, protumačio je čin krunjenja Djevice *Odegitrije* (Voditeljice), koja se pod tim imenom štuje u mjestu. Čin krunidbe odaje priznanje Mariji Kraljici i njezinu kraljevstvu koje nije od ovoga svijeta (tj. kratkotrajne moći, prožeto nepravdama i ugnjetavanjem), nego je njezino kraljevstvo pravednosti, mira i radosti u Duhu Svetom. Pod zaštitom Djevice *Odegitrije* stoljećima se razvijaju dobri odnosi između Latina i Grka u onome gradu, i Djeвица nam svima pokazuje put prema jedinstvu i Kristu.

12. S PREDSTAVNIKOM Istočnih Crkava, pravoslavnim mitropolitom Mire, grada u Maloj Aziji, Krizostomom Konstantinidism, Papa se susreo u Bariju u bazilici sv. Nikole, biskupa iz Mire, 26. II. Obojica su ulila ulja u svjetiljku simbolizirajući zapadno i istočno ulje u jednom plamenu. Tom je prigodom Papa istaknuo da je jedinstvo zreo plod Duha. To je oblik koji samo ljubav može dati životu: a to nije ni upijanje ni stapanje. Dvije sestrinske Crkve Istoka i Zapada danas razumiju da bez uzajamna osluškivanja dubokih raz-

loga, koji u svakoj pojedinoj ističu ono što je obilježava, i bez uzajamna davanja bogata duha, koji svaka od njih u sebi nosi, Crkva Kristova ne može izraziti potpunu zrelost oblika koji je primila u »gornjoj sobi« na početku, na dan Duhova. Sv. Nikola probuđuje u nama čežnju za jedinstvom, ne onim koje je vremenom uvenulo, nego za onim jedinstvom koje nam je obećano.

13. ČLANOVE Međunarodne komisije katolika i luterana, 2. III, podsjetio je na prve uzajamne kontakte na Koncilu, zatim na službeni dijalog između Svjetskog saveza luterana i Tajništva za jedinstvo kršćana. Kroz tih 20 godina održano je 10 plenarnih sjednica i mnoštvo manjih susreta, s dosta pozitivnih rezultata koji su postignuti u poniznosti, vjernosti i odgovornosti.

14. obraćajući se HODOČASNICIMA nadbiskupije Liverpoola, 2. III, Ivan Pavao II. sjeća se svoga posjeta tome gradu (1982) i moli ih da pozdrave »svoju anglikansku braću i sestre s kojima sam molio za jedinstvo koje tako žarko želimo«.

15. SUDIONICIMA Plenarne skupštine Tajništva za nekršćanske religije, 3. III, naglasio je da dijalog s nekršćanima može biti također put za ostvarenje jedinstva među kršćanima. Sama religija može se uzeti kao sredstvo i postati izlika za polarizaciju i podijeljenost. Dijalogizirati znači znati oprostiti, razumjeti srce drugoga, staviti se u službu Boga i čovječanstva.

16. ČLANOVIMA židovskog Saveza protu-ozloglašenja *B' nai B' rith*, 22. III, Sveti je Otac uputio pozdrav navodeći da je Katolička Crkva i prije II. vatikanskog sabora osuđivala antisemitsku ideologiju ne samo kao nešto što se protivi kršćanskoj vjeri nego i dostojanstvu ljudske osobe koju je Bog stvorio. Komisija za vjerske odnose sa židovstvom kao religijom osnovana je u Vatikanu 1974. da promiče odnose između Katoličke Crkve i židovske vjerske zajednice.

17. ORGANIZATORIMA I SUDIONICIMA simpozija o Lutheru, 24. III, Ivan Pavao II. naglašava: Dvije su stvari potrebne za ponovnu uspostavu jedinstva: savjestan rad na povijesnom istraživanju i vjerski dijalog u kojem težnja za jedinstvom nalazi svoj izraz u sadašnjosti. Nastojanje oko kršćanskog jedinstva pomoći će i općoj težnji za ujedinjenjem Europe. »Europa je velik izazov, ali ona je također izvanredna prilika za sve one koji nose Isusovo ime na svome čelu«, rekao je Papa.

18. KATOLICIMA HODOČASNICIMA iz Skandinavije koji su posjetili Rim, rimski se Prvosvećenik 30. III. obratio riječima da oni u svome konkretnom životu pomognu jedinstvu Crkve, i to svojom svetošću, radom i obraćenjem.

19. Pred MNOŠTVOM na Trgu sv. Petra, 8. IV. prije *Angelusa*, govorio je o tajni utjelovljenja koja uključuje i Marijin misterij u djelo spasenja. Gdje je prisutan Krist svojim spasiteljskim djelovanjem, tu je nazočna i njegova Majka koja mu je dala zemaljsko tijelo. Papa je komentirao staru liturgijsku pjesmu *Akathistos* (neposjednuta), koja je bila sastavljena (626. godine prigodom oslobođenja Carigrada) još u vrijeme kad su naše sestrinske Crkve živjele u punom zajedništvu.

20. SUDIONICIMA anglikanskog seminarara koji je priredio Anglikanski centar u Rimu Sveti je Otac uputio svoj pozdrav, poštovanje i molitvu Bogu da susret bude što plodonosniji.

21. VOĐAMA kršćanskih Crkava u Koreji, 6. V, prigodom svoga posjeta Dalekom istoku Ivan Pavao II. izrazio je radost prigodom stote obljetnice dolaska prezbiterijanaca i metodista, koji su uvelike doprinijeli povijesti i kulturi Koreje. Izričito je polvalio zajedničko prevođenje Biblije i izdavanje važnih teoloških knjiga na korejskom jeziku. A osobito mu je stalo do toga da kršćani budu jedno i u vjeri i u ljubavi da time budu vjerodostojni svjedoci Krista koji je želio i molio za jedinstvo svih.

22. Prigodom svoga dolaska u Novu Gvineju, 7. V, Papa je uputio pozdrav svemu STANOVNIŠTVU želeći susrete s drugim kršćanima, napose s Anglikanskom zajednicom koja je u onoj zemlji prilično brojna.

23. Između pučanstva Salomonskih otoka, 9. V, Sveti je Otac posebno pozdravio braću PRIPADNIKE drugih kršćanskih zajednica među kojima vlada ekumenski duh i suradnja.
24. U HOMILIJI pod Misom u Honijari, 9. V, osvrnuo se na povijest misija na Salomonskom otočju. Sa Španjalcima u 16. stoljeću nisu došli istovremeno i misionari, nego tek u prvoj polovici prošlog stoljeća. Nakon katolika dolaze i anglikanci koji razvijaju religioznu, kulturnu i socijalnu djelatnost. Poslije dolaze i drugi kršćani da navješćuju Kristovo evanđelje mjesnom stanovništvu Otočja.
25. Na GENERALNOJ AUDIJENCIJI, 16. V, istaknuo je sa zahvalnošću što je bio usred misijskih područja i misionarske aktivnosti Crkve koja ima i ekumenski karakter evangelizacije. Izrazio je priznanje anglikancima i metodistima koji su poželjeli osobit uspjeh u populariziranju Biblije.
26. PROFESORIMA I STUDENTIMA Papinskoga biblijskog instituta u Rimu. 17. V, Papa je naglasio da je Sveto pismo temelj svih teoloških disciplina, duša teologije. Posao je bibličara od prvorazredne važnosti u dijalogu među samim kršćanima, kao i među kršćanima i židovima.
27. Na kraju GENERALNE AUDIJENCIJE, 30. V, zamolio je nazočne da se mole za sretan ishod Treće plenarne skupštine i susreta između predstavnika Katoličke Crkve i pravoslavnih Crkava, koja se održavala upravo tih dana na Pravoslavnoj akademiji na Kreti. Tema dijaloga bila je: »Vjera, sakramenti i jedinstvo Crkve«.
28. SKUPINI pravoslavnih studenata koji posredstvom »Katoličkog odbora za kulturnu suradnju« studiraju u Rimu Sveti je Otac, 4. VI, stavio pred oči dvije činjenice: bogatstvo predaja njihovih Crkava i sjaj kršćanskoga duhovnog genija koji je u njima sadržan. Takav studij u Rimu omogućuje da se bolje upozna i Katolička Crkva.
29. Uoči svoga dolaska u Švicarsku, u televizijskoj poruci, 11. IV, Papa je iznio *motto* svoga posjeta toj zemlji: Otvoreni Duhu Kristovu. Želio bi da svi KRŠĆANI ŠVICARSKE budu otvoreni i na životan način dožive Duh Kristov.
30. GRAĐANIMA Zürich, 12. VI, izrazio je činjenicu da željkovano zajedničko svjedočanstvo za Krista u svijetu koji je sve više sekulariziran traži od nas sve veće napore da puninom Kristove istine i ljubavi nadvladamo sve zapreke koje nas dijele, unutarnje i vanjske, i zbog kojih svijet još ne vjeruje.
31. VJERNICIMA u Luganu, 12. VI, osvjetlio je čudesan pojam Crkve koja je istovremeno i opća i mjesna, sadrži najdublje razloge za jedinstvo i u isto je vrijeme otvorena pluralitetu. A to dolazi od Oca posredstvom Sina u Duhu Svetome.
32. PREDSTAVNICIMA Ekumenskog vijeća Crkava u Ženevi Papa je 12. VI, izložio važne i dodirne točke s tim najvećim kršćanskim organizmom izvan Katoličke Crkve. Zahvalio je na pozivu da posjeti EVC, a zatim jasno iznio katolički stav: Biti u zajedništvu s Rimskim biskupom znači dati vidljivo očitovanje da je netko u zajedništvu sa svima koji ispovijedaju istu vjeru, s onima koji su je ispovijedali od Duhova i s onima koji će je ispovijedati do drugoga Gospodinova dolaska. To je naše katoličko uvjerenje. Naša vjernost Kristu zabranjuje nam da se toga odrekemo. Ali ima dosta stvari zajedničkih Crkvi Katoličkoj i Ekumenskom vijeću Crkava. To su: zajedničko krštenje, zajedničko poštovanje Božje Riječi, uloga Duha Svetoga u životu kršćanina, molitva, bratska solidarnost, zajedničko služenje čovječanstvu na svim poljima ljudske misli i djelovanja, evangelizacija i suradnja za budućnost ljudskog roda. Put je u istraživanju jedne jedincate Istine dug, i nužni se stadiji moraju poštovati. Ali mi imamo vjeru u Duha.
33. Pošto je posjetio EVC, Papa je istoga dana, 12 VII, pohodio i PRAVOSLAVNI CENTAR u Chambésyju u Švicarskoj, gdje se susreo s pravoslavnim mitropolitom Damaskinosom i drugim članovima Stalne komisije za pripremu velikog Svepravoslavnog sinoda. Naime, carigradski patrijarhat osnovao je u Švicarskoj 1982. godine biskupiju na čelu s mitropolitom Damaskinosom koji

je ujedno generalni tanik Pravoslavnog centra. Papa je u svome pozdravu rekao da se u iščekivanju punoga zajedništva ne prestanemo nadati daru Duhova. Zauzetost u dijalogu, onom teološkom, dopušta nam da se nadamo da će se poteškoće prevladati i da će doći blagoslovljeni dan kada ćemo piti iz jednoga kaleža.

34. U govoru PROFESORIMA TEOLOGIJE u Friburgu, 13. IV, Papa je napose dotaknuo njihovu ulogu za jedinstvo kršćana. Žalio je da svatko tome doprinese, svjestan crkvenog identiteta, otvoren identitetu drugih i uvijek odgovoran nosilac doktrinarne, moralne i liturgijske baštine.

35. U HOMILIJI pod misom u Friburgu, 13. VI, uputio je svoj pozdrav svim kršćanima i napomenuo, kad je riječ o ekumenizmu, da se ne radi o jedinstvu koje bi bilo rezultat mirne koegzistencije i neko puko puštovanje bez razlike, nego se radi o dubokom misterioznom jedinstvu među kršćanima, koje odražava jedinstvo Oca i Sina.

36. U pozdravnom govoru RADNOJ GRUPI kršćanskih Crkava u Švicarskoj, 14. VI, spomenuo je da nitko od nas kršćana ne može biti izdvojen i osamljen, nego je svatko pozvan da u najvećoj mogućoj mjeri dadne svojedržanstvo za Evanđelje na svim područjima života. Nitko ne može pravo ljubiti ako mu Duh Sveti ne dadne snagu ljubavi. Dužni smo nastaviti dijalog u ljubavi i istini i u uskoj suradnji na području društveno-humanih pitanja.

37. Pred VIJEĆEM Unije Švicarske evangelističke Crkve, 14. VI, Papa je posebno imenovao Huldrycha Zwinglija i Jeana Calvina, koji su željeli reformirati Crkvu. Djelo njihove reforme ostaje kao trajan izazov među nama i našu crkvenu podjelu čini stalno nazočnom. Ali teološki elementi pokazuju duboku vezu nama. Činjenica da drugačije pristupamo tumačenju povijesnih činjenica ne bi nas smjela razdvajati. Pročišćenje našega pamćenja mora biti također učinak ekumenskih nastojanja. To uključuje iskreno priznanje krivica i zabluda počinjenih u odnosu jednih prema drugima kad su i jedni i drugi željni učiniti Crkvu što vjernijom volji Božjoj.

38. U GENERALNOJ AUDIJENCIJI, 20. VI, osvrnuo se na svoje apostolsko putovanje u Švicarsku, zemlju velikih crkvenih podijeljenosti i drugu domovinu reformacije. Posebno je spomenuo svoje susrete i zajedničke molitve s dvama predstavništvima: Radnom grupom kršćanskih Crkava i Reformiranom Crkvom. A još širi ekumenski karakter imali su susreti s Ekumenskim vijećem Crkava i s predstavnicima Pravoslavnog centra. Potrebna je razmjena ideja i zajedničko svjedočenje za Krista i osobito zajednička molitva.

39. ANTIOHIJSKOM PATRIJARHU stare istočne sirijske Crkve, Moranu Maru Ignatiusu Zakki I, Iwasu, Sveti se Otac obratio, 23. VI, veoma srdačnim riječima: »Ja u Vama pozdravljam glavu vrlo stare sirijske Crkve koja ima svoj korijen u antiohijskoj zajednici.« Patrijarhov posjet Rimu papa smatra pospješjenjem punog zajedništva, i zato je želio da i pastoralna iskustva pokažu postignuto jedinstvo kao što su teološka i povijesna istraživanja donijela dobre rezultate. Naime, istoga dana Papa i istočno-sirijski (monofizitski) Patrijarh iz Antiohije potpisali su ZAJEDNIČKU IZJAVU u kojoj su izrazili zajedničku vjeru u iste vjerske istine. Priznaju »Nicejsko vjerovanje« iz 325. godine. Smatraju da su pomutnje nastale u nazivlju, a ne u biti. Riječima i životom ispovijedaju pravu nauku o Kristu, našem Gospodinu, o Utjelovljenju Sina Božjega, o Duhu Svetomu, o sakramentima i Djevici Mariji. Ipak još nema euharistijske koncelebracije među svećenicima i biskupima, jer još postoje neka pitanja i doktrinarne implikacije koje treba riješiti. Ali su Papa i Patrijarh dopustili i ovlastili svoje vjernike da mogu pristupati sakramentima pokore, bolesničkog pomazanja i euharistije koje dijele zakoniti pastiri druge Crkve ako je pristup svećeniku njihove Crkve materijalno i moralno nemoguć. Koncil je to načelno dopustio i upozorio da to ulazi u kompetenciju Svete Stolice i mjesnoga biskupa. Ovo je prvi put u povijesti ovih Crkava da takvu izjavu potpisuje Papa i Patrijarh.

40. BISKUPE Grčke biskupske konferencije, u pohodu *ad limina*, 25. VI, Papa podsjeća da su baštinici teške prošlosti u ekumenskom pogledu, ali su ujedno

i nosioci nade u bolju budućnost. Putovi koji su do sada prijedeni zaista su skromni, ali je važno ustrajati na toj stazi.

41. PRIPADNIKE jedne židovske kongregacije, u povodu njezine 100. obljetnice postojanja, Papa je 27. VI. srdačno pozdravio i zaželio im od Svemogućeg Boga novi poticaj u služenju braći ljudima.

42. DELEGACIJU Ekumenskog partijarhata iz Carigrada, koja svake godine dolazi u Rim za blagdan sv. Petra, Papa je primio u audijenciju 28. VI. Izrazio je radost zbog susreta s mitropolitom Stylianosom, nadbiskupom australijskim i su-predsjednikom Mješovite komisije za teološki dijalog između Katoličke Crkve i Pravoslavne. Zaželio je da bratstvo apostola Petra i Andrije bude uzorom sestrinskim Crkvama Rima i Carigrada. Teološka je komisija i ustanovljena zato da se rješavaju svi problemi koji priječe i zastiru puno zajedništvo. Potrebno je da taj dijalog bude potpomognut dijalogom ljubavi i suradnje.

43. Pred ČLANOVIMA Izvršnog odbora Međunarodnog vijeća kršćana i židova, 6. VII, Papa je iznio misao i želju da slika jednih i drugih bude lišena uobičajenih predrasuda, te da se uzajamno poštuje identitet i priprema ljude na susret uma i srca. Povijest nam nije uvijek bila ispravno tumačena i prenošena. Odgoj mladeži, zajedničko proučavanje religioznih izvora, osobito biblijske baštine, najbolja su preporuka za stvaranje novih zdravih naraštaja u ekumenskom smislu.

44. Pozdravljajući PITOMČE Papinskoga armenskoga zavoda u Rimu, 7. VII, Sveti je Otac ukazao na njihovo radno polje, tj. na kontekst i kontakt s pravoslavnom braćom. Zaželio je neka se već sada spremaju na takav posao nježujući ekumenski duh obilježen plemenitošću srca, nepokolebljivom vjerom i neograničenom ljubavlju prema Kristu, Crkvi i braći ljudima.

45. Na Trgu sv. Petra, 22. VII, pozvao je VJERNIKE kratkim nagovorom prije *Angelusa* da se mole za uspjeh Sedme skupštine Svjetskoga luteranskoga saveza koja se tih dana održavala u Budimpešti.

46. U pismu NADBISKUPU PAPEETE (Polinezija), 1. VIII, prigodom 150. obljetnice dolaska katoličkih misionara, Papa navodi potrebne elemente koji potiču jačanju i životnosti Crkve. Među njima spominje i »otvoren i intenzivan dijalog s kršćanima drugih vjeroispovijesti«.

47. U poruci NADBISKUPU BANGALORE (Indija), gdje se održao susret Svjetskoga katoličkog saveza za biblijski apostolat, Papa je 6. VIII. podsjetio na zadaće toga Saveza, među kojima je i suradnja s mnogim kršćanskim organizacijama radi prevodenja, objavljivanja i širenja Božje riječi u svijetu.

48. Spustivši se na kanadsko tlo u Quebecu, 9. IX, Sveti je Otac među ostalima pozdravio sve one koji vjeruju u Isusa Krista, tj. i PRIPADNIKE drugih kršćanskih vjeroispovijesti, i zaželio da zajednički tražimo Gospodina i njegovu volju.

49. U Monctonu u Kanadi, 13. IX, pozdravio je BRAĆU I SESTRE drugih kršćanskih zajednica i naglasio da imamo dosta zajedničkih točaka u našem vjeronauku. Još nema euharistijske koncelebracije jer nemamo zajedničku puninu vjere. Posebno je ponovio (iz govora u Švicarskoj) da je pročišćenje pamćenja važan element ekumenskog napredovanja.

50. U ANGLIKANSKOJ KATEDRALI za vrijeme ekumenske službe u Torontu, 14. IX, Papa je između ostaloga kazao: Mnogo je zapreka otklonjeno, mnogo nesporazuma odstranjeno. Milijuni naših suvremenika još ne poznaju Krista, a još je više milijuna onih koji su za Krista čuli, ali su zapriječeni da prime kršćansku vjeru zbog naše tragične podijeljenosti. A Krist je baš zato molio da drugi mogu povjerovati na osnovi svjedočanstva vjernika.

51. Slovačkoj KATOLIČKOJ ZAJEDNICI bizantskog obreda u Torontu, 15. IX, Papa je govorio o 11-stoljetnoj povijesti i kulturi koja potječe od slavenskih apostola sv. Ćirila i Metoda. A ta dvojica apostola radila su predano za jedinstvo Crkve: rimske i carigradske.

52. Pozdravljajući ukrajinsku ISTOČNO-KATOLIČKU ZAJEDNICU u Winnipegu, 16. IX, Sveti je Otac upozorio na važnu ulogu katoličkih istočnjaka u premošćivanju Istoka i Zapada, pozivajući se na koncilski Dekret o ekumenizmu (br. 15). Bizantska duhovnost, teologija i liturgija pomažu da se postigne punina pomirenja i zajedništva između sestrinskih Crkava Istoka i Zapada.

53. Pred SUDIONICIMA ekumenske molitve u Edmontonu, 16. IX, komentirao je psalam 103: Hvali, dušo moja, Gospoda. Naše molitve, međutim, nisu samo zahvalnice, nego i molbenice-prošnje koje izlaze iz ponizne svijesti o velikoj potrebi Božje milosti. Sveti je Otac posebno naveo tri današnja ekumenska sredstva: molitvu, teološki dijalog i suradnju na društvenom i ljudskom planu.

54. UROĐENICIMA, u Fort Simpsonu, 18. IX, rekao je da su misionari iz Europe, ne samo iz Katoličke Crkve, nego i iz drugih kršćanskih predaja, posvetili svoje živote donošenju evangeoske poruke narodima Kanade.

55. Izražavajući zahvalnost svim VJERNICIMA pod Misom na uzletištu u Vancouveru, 18. IX, zahvalio je i svim KRŠĆANIMA NEKATOLICIMA koji su ga dopratili na aerodrom. Napose je zahvalio svima za ono što su učinili prethodne godine (1983) da se uspješno održi Šesta generalna skupština Ekumenskog vijeća Crkava.

56. U OPROŠTAJNOJ AUDIJENCIJI na uzletištu u Otawi, 20. IX, pošto je pozdravio katolike, obratio se posebno DRUGIM KRŠĆANSKIM ZAJEDNICAMA, s kojima je uspostavio više kontakata i stekao još veće poštovanje prema njihovoj revnosti u promicanju jedinstva.

57. Osvrćući se na svoje apostolsko putovanje u Kanadu, u GENERALNOJ AUDIJENCIJI u Vatikanu, 26. IX, Papa je rekao da je jedna polovica stanovništva u toj zemlji katolička, dok su ostali kršćani na drugi način. Zato je njegov pohod bio doista »ekumenskog karaktera«.

58. KARDINALU HUMEU, nadbiskupu westminsterskom, 1. X, Sveti Otac šalje pismo u povodu Trećeg susreta Vijeća Biskupskih konferencija Europe s Vijećem europskih Crkava, koji se održao u Rivi del Garda kod Trenta. Odgovornost Europe s obzirom na kršćansku podijeljenost bila je velika, zato je velika i njezina odgovornost za punu uspostavu jedinstva. Papa moli Boga za uspjeh susreta i za sudionike koji će rasti prema sve većem razumijevanju onog Vjerovanja koje će svečano ispovjediti na kraju sastanka.

59. BISKUPIMA Biskupske konferencije Antila, koji su došli u pohode *ad limina*, 27. X, govorio je o neopozivnoj zadaći Drugog vatikanskog sabora s obzirom na ekumenizam. Izazov ekumenizma jest zov na svetost. Radi se o vjernosti Božjem planu i Kristovoj molitvi. Nema jedinstva bez istine i ljubavi.

60. PATRIJARHU ASIRSKE CRKVE Istoka, Maru Denkhj IV, koje je došao u službeni posjet Rimu, Papa je 8. XI. izrazio srdačnu dobrodošlicu: Nakon dugih stoljeća odijeljenosti naše se Crkve počinju zblizavati u vjeri i ljubavi. Imamo daleko više istosti i sličnosti negoli različnosti u vjeri. Asirski ili nestorijanski patrijarhat ima s katoličkim kaldejskim patrijarhatom mnoge zajedničke i dodirne točke: misionarsku povijest, svjedočenje i učenje mnogih svetaca, odvažan primjer mnogih mučenika i bogatu teološku, liturgijsku i duhovnu baštinu. Ipak, treba rasvijetliti nesporazume i razlike koje još postoje da bi se postiglo potpuno zajedništvo vjere i života.

61. GENERALNOJ SKUPŠTINI Tajništva za promicanje jedinstva, 16. XI, koja se održala radi ispitivanja ekumenske dimenzije novoga Kodeksa, Papa je govorio o Kodeksu kao primjeru kako se prelazi s riječi na djela, s teorije na konkretnu praksu i pastoral. Spomenuo je početak službenog dijaloga između Katoličke Crkve i Svjetskog baptističkog saveza, kao i rezultate dijaloga između Katoličke i Pravoslavne Crkve u odnosu na sakramente i Crkvu. I mnogi drugi teološki dijalozi prispjeli su u fazu u kojoj se promatra misterij Crkve. A II. vatikanski sabor upravo se bavio tim misterijem koji je danas u srcu ekumenskih strujanja i razgovora.

62. U generalnoj audijenciji, 21. XI, posebno je pozdravio PRAVOSLAVNOG EPISKOPA NESTORA iz Rumunjske i skupinu ANGLIKANSKIH BISKUPA I KLERIKA, te sve zamolio da budu što vjerniji volji Božjoj.

63. CARIGRADSKOM PATRIJARHU Dimitriosu I. Ivan Pavao II. uputio je 26. XI, pismenu poruku za svetkovinu sv. Andrije, kojega Carigradska Crkva štuje kao svoga utemeljitelja: Prije 20 godina II. vatikanski sabor izjavio je da je razjedinjenost među kršćanima protivna volji Božjoj, i pozvao je pastire i vjernike da se zauzmu oko uspostave potpunoga jedinstva. Poteškoće na koje smo do sada nailazili traže od nas još više zalaganja u molitvi, studiju, dijalogu i bratskim susretima. Dosadašnji rezultati predstavljaju važan prilog zajedničkom poimanju Crkve i sakramenata na kojima je utemeljeno naše zajedništvo. Dijalog ljubavi koji nas vodi k istini i jedinstvu postaje sve žurniji. A upravo ovakve prigode, blagdani sv. Petra i sv. Andrije, pokazuju se pogodnima za takav bratski dijalog ljubavi.

64. U GENERALNOJ AUDIJENCIJI, 28. XI, najavio je da delegacija Katoličke Crkve (Tajništva za jedinstvo kršćana) ide u posjet Carigradskoj Crkvi prigodom blagdana sv. Andrije apostola, 30. XI. Pozvao je nazočne da se mole i rade za potpuno jedinstvo onih koji vjeruju u Krista.

65. U APOSTOLSKOJ POBUDNICI *Pomirenje i pokora (Reconciliatio et Poenitentia)*, 2. XII, Papa se dotiče i ekumenizma. Crkva, ako želi druge pomirivati, mora biti pomirena u sebi samoj. S tim u vezi jest i njezina ekumenska aktivnost (br. 9), koja ide za tim da se pomire kršćanske zajednice i međusobno i s Katoličkom Crkvom. Ekumenski dijalog jest također činilac pomirenja (br. 25). Crkva želi autentičan i duhovan ekumenizam (poučljivost Gospodinu, zajedničku molitvu i teološki dijalog), a izbjegava lake oblike irenizma koji mogu voditi doduše površnu suživotu, ali ne i duboku zajedništvu.

Zaključak

Iz ovog pregleda Papinih ekumenskih misli i čina uočljiv je ne samo neobično velik broj njegovih nastupa, nego i očito zalaganje za sjedinjenje kršćanskih Crkava i zajednica. Svoja pastoralna i misijska putovanja u razne dijelove svijeta Ivan Pavao II. koristi i u ekumenske susrete, razgovore i nagovore. Ali ne samo izvan Vatikana, nego i u samom Vatikanu i Rimu, prigodom audijencija, homilija, na dolasku, pri odlasku, na televiziji i u svakoj drugoj prigodi, Sveti Otac nastoji pobuditi ekumenski žar u srcu svojih slušatelja. Njemu su dosta tri osobe, nekada samo jedan predstavnik neke kršćanske zajednice, pa da počme govoriti ekumenski široko, duhom i srcem, tražeći ono što nas povezuje s takvim zajednicama i iskreno se radujući postojećem jedinstvu koje nam je Gospodin udijelio.

Papa se posve suvereno i smiono kreće ekumenskim terenom, koliko je god to područje doista osjetljivo i zahtijeva poseban oprez i razbor. Njemu ne manjka ni iskrenosti, ni umijeća, ni hrabrosti. Vođen je najdubljom sviješću svoje odgovornosti i nošen evandeoskom zadaćom svoje prvosvećeničke službe da okuplja sve one koji u Krista vjeruju.

U godini 1984. Ivan Pavao II. imao je službene susrete s vrhovnim predstavnicima tzv. pretkalcedonskih istočnih Crkava, tj. monofizitskom i nestorijanskom. S monofizitskim patrijarhom potpisao je zajedničku Izjavu o zajedničkom naučavanju određenih vjerskih istina i neke konkretne smjernice s obzirom na zajedničenje u bogoslužju, osobito u sakramentima pokore, bolesničkog pomazanja i euharistije. Po prvi put nešto slično u povijesti kršćanstva. S nestorijanskim patrijarhom susret je bio veoma srdačan. Istaknute su zajedničke točke vjere, uočene su također i poteškoće. Priznanje svega onoga što je dobro u teološkom, duhovnom i liturgijskom pogledu stvara novo ozračje u ekumenskom nastojanju. Toga su svjesne obje strane i nimalo ne oklijevaju izraziti takva priznanja.

Između istočnih pravoslavnih Crkava Papa je najviše simpatije stekao u carigradskog Patrijarha. Već 20-ak godina izmjenjuju se službene delegacije, poruke i pozdravi uoči blagdana sv. Petra, utemeljitelja rimske Crkve, i blag-

dana sv. Andrije, Petrova brata, utemeljitelja carigradske Crkve. Upravo to naravno bratstvo dvojice apostola služi kao primjer za kršćanski (sestrinski) odnos dviju Crkava. Papa polaže velike nade u izvršne veze ljubavi i susretanja s carigradskom Crkvom. Ne zaboravlja pri tome da carigradski Patrijarh, koliko se god zvao »ekumenskim«, nije ni izdaleko odgovoran i kompetentan za pravoslavlje, kao što je to Papa za Katoličku Crkvu. Uspoređujući Papin optimizam koji je pokazivao u godini 1983. s ekumenskim raspoloženjem u godini 1984. u odnosu na pravoslavne Crkve, mogla bi se primijetiti određena suzdržljivost. Možda je tome ponešto pridonio i Treći plenarni susret Međunarodne komisije za teološki dijalog, koji se održao krajem svibnja 1984. na Kreti. Na toj je skupštini priređen nacrt dokumenta »Vjera, sakramenti i jedinstvo Crkve«. Nacrt nije prihvaćen zbog pomanjkanja vremena (i ne samo vremena!), nego je vraćen Koordinacijskom odboru na dovršenje da se objavi u prikladno vrijeme. Iako smo s pravoslavcima po vjeri najbliži, čini se da teološki dijalog ne teče tako glatko i uspješno kako se očekivalo. Četvrta plenarna skupština Međunarodne komisije održat će se na ljeto 1986. u Bariju.

Možda nitko nije svjesniji od Pape da ekumenizam i sjedinjenje kršćanskih Crkava i zajednica nije u ljudskim nego u Božjim rukama. Zato je Ivan Pavao II. u više navrata istaknuo baš tu činjenicu i uvjerenje: Do sjedinjenja će doći kad to Bog bude htio, kad On odredi vrijeme i čas. Ali mi smo dužni raditi na tome svim svojim silama, kao da sve ovisi samo o nama. I ono što svi možemo činiti bez razlike jest molitva, vlastito obraćenje Kristu, duhovni ekumenizam, stvaranje atmosfere koja pogoduje kršćanskom jedinstvu. Možda je molitva u 1984. godini bila najprisutnija u Papinu nastojanju oko ekumenizma. Ekumenizam i jedinstvo Crkava jest najveći Božji dar. Ničim ga ne možemo zaslužiti, ali ga možemo izmoliti. A ono za što se Isus molio, ne može ostati neostvareno.

OGLAS — OBAVIJEST

ŽIVOT I DJELO dra **IVANA MATIJA ŠKARIĆA** (1793—1871) — **PREVODITELJA SVETOG PISMA, KOJI JE CIJELI PRIJEVOD** *Vulgate* na hrvatskom jeziku obogatio dragocjenim komentarima — **JOŠ UVIJEK OČEKUJE DA BUDE SVESTRANO I TEMELJITO STRUČNO PROUČENO I OCIJENJENO.**

Svi koji su zainteresirani za arhivsku građu po kojoj bi mogli pisati ili knjižicu ili čak doktorsku disertaciju, neka se obrate na adresu: **NIKOLA ŠKARIĆ B., 58400 Postira, otok Brač.**

Napomena: Sredstva za izdavanje knjižice (ili doktorske disertacije) osigurana.
